

Udarbejdelse af nationale kliniske retningslinjer for generelle senfølger efter kræft

Anders Bonde Jensen, Professor

På vegne af styregruppen:

Prof. Bobby Zachariae

Prof. Peer Christiansen

Prof. Peter Christensen

Prof. Christoffer Johansen

Prof. Birgitte V. Offersen

Nye nationale retningslinjer for senfølger efter kræft og kræftbehandling

Angst, depression og frygt for tilbagefald af kræft

– Screening, vurdering og håndtering

Kognitive vanskeligheder efter kræft- og

Søg

Menu

ling

DANSKE MULTIDISCIPLINÆRE CANCER GRUPPER

DMCG.dk

[Om DMCG](#)

[Kliniske retningslinjer](#)

[Årsberetninger og udgivelser](#)

[DMCG udvalg](#)

[Danske Kræftforskningsdage](#)

Insomni blandt voksne personer behandlet for kræft

Screening, udredning og behandling af insomni blandt kræftoverlevende over 18 år, som har afsluttet primær behandling for kræft

Angst, depression og frygt for tilbagefald af kræft

– Screening, vurdering og håndtering

Kognitive vanskeligheder efter kræft- og kræftbehandling

– Screening, vurdering og behandling

Neuropatiske smerter

– Farmakologiske, psykologiske og træningsinterventioner til kræftoverlevende

Kræftrelateret træthed

– Screening, udredning og behandling af patienter over 18 år, der har afsluttet primær kræftbehandling

Baggrund:

- Stigende antallet af kræftoverlevende
- Over halvdelen af kræftoverlevende oplever senfølger
- De hyppigste er psykiske vanskeligheder, træthed (fatigue), søvnvanskeligheder, kognitive vanskeligheder og smerter
- Påvirker arbejdsevne, livskvalitet, forbrug af sundhedsydelser og prognose
- Mange kræftoverlevende føler sig utilstrækkeligt informeret og støttet.
- Variationen i tilbud og manglende systematik i dokumentation fører til forlængede og forværrede senfølger

d
ing af patienter over 18 år, der har afsluttet

personer behandlet for kræft

kræftoverlevende over 18 år, som har afsluttet primær behandling for kræft

Neuropatiske smerter

–Farmakologiske, psykologiske og træningsinterventioner til kræftoverlevende

Hvorfor har vi brug for disse retningslinjer?

- Senfølger ses på meget forskellige tidspunkter og kan forekomme år efter behandlingens afslutning
- Det er ikke altid, at disse tilstande anerkendes som senfølger
- Manglende viden blandt de professionelle kan føre til en vis "frygt for berøring", hvor du som professionel undgår at gå ind i disse problemer

Hvad kan retningslinjer?

- Hjælpe den sundhedsprofessionelle i mødet med den senfølge ramte
- Hjælpe kræftoverleveren og dennes pårørende
- Hjælpe planlæggere/administratorer
- Være med til at sikre en høj kvalitet og ensartethed i den hjælp der gives
- Vise hvad vi ikke ved

Hvad kan retningslinjer?

- Hjælpe den sundhedsprofessionelle i mødet med den senfølge ramte
- Hjælpe kræftoverleveren og dennes pårørende

- Hjælpe planlæggere/administratører

- Være med til at sikre en høj kvalitet

- Vise hvad vi ikke ved

Derimod siger retningslinjer **ikke** noget om:
Hvordan området skal organiseres
Hvem der skal løse opgaven
Hvor opgaven skal løses

Initiativ – proces - resultat

- Initiativet udspringer fra de 3 nationale forskningscentre for senfølger.
- Startede med et 2-dages seminar i marts 2024, hvor en meget bred vifte af fagpersoner og patientrepræsentanter var inviteret, og omkring 70 personer deltog.
- Der blev nedsat 5 arbejdsgrupper, en for hvert af de 5 kommende retningslinjer.
- Undervejs i processen er der blevet afholdt to fælles møder for alle involverede, for at diskutere fælles spørgsmål og udfordringer.
- De 5 retningslinjer har været i høring, og er revideret på baggrund af de svar vi fik.
- **Nu er retningslinjerne godkendt og klar til brug!**

Mere end 40 eksperter og kræftoverlevende har været involveret i arbejdet

- Forskere
- Klinikere
- Læger
- Psykologer
- Terapeuter
- Kræftoverlevende
- Regionalt ansatte
- Kommunalt ansatte

Det er afgørende, at arbejdet med sådanne problemer er:

Tværfagligt

Tværsektorielt

Geografisk spredning

Professionelle og brugere

De involverede

- Dansk Center for Brystkræftsenfølger (DCCL),
- Center for Forskning i Senfølger efter Kræft Bækkenbundsorganerne
- Nationalt Center for Senfølger hos Kræftoverlevende (CASTLE)
- Enhed for Psykoonkologi og Sundhedspsykologi (EPoS),
- Repræsentanter fra de regionale senfølgeklinikker i Region Syddanmark og Region Sjælland,
- Dansk Selskab for Almen Medicin (DSAM),
- Danish Psycho-Oncology Cooperative Group (DPOC),
- Kræftens Bekæmpelse,
- Sundhedsstyrelsen,
- Senfølgeforeningen .

Hvem skriver vi om?

- **Mennesker med en kræftdiagnose, der har afsluttet deres primære behandling og nu ses som kræftfrie**
  - Denne definition har været brugt i vores litteratursøgning
- Men meget af det der indgår kan også bruges i andre situationer
  - Undervejs i en ofte langvarig behandlingen med stråler og kemoterapi
  - Hos personer med ”kronisk” kræft

Målgruppe

- De sundhedsprofessionelle der møder kræftoverlevende med senfølger
  - Senfølgeramte ses mange forskellige steder i sundhedsvæsenet
  - Også steder, der ikke er involveret i kræftbehandling
  - Både primær og sekundær sektoren
- Kræftoverlevende og deres pårørende

Perspektiver for dette projekt

- Skaber opmærksomhed omkring et væsentligt problem for mange kræftoverlevende.
- Giver handlingsanvisninger til de professionelle der møder borgeren med senfølger.
- Understreger behovet for at indsatsen omkring senfølger bliver organiseret, og at der bliver aftalt en tydelig arbejdsfordeling.
- Tydeliggør behovet for mere forskning og udvikling på området.

Vigtige pointer

- Dette er første version
- Der skal ske en løbende revision og udbygning
- **De har først værdi når de bliver taget i brug**

Hvad der er brug for nu?

- Organisering af indsatsen
  - Som tilgodeser ideerne om et step-care indsats
- Uddannelse af personale
  - På de afdelinger der varetager kræftbehandling og opfølgning
  - I primærsektoren, som bliver et centralt element i arbejdet med senfølger
- Forskning, der fylder vores videns huller
  - F.eks. "The FRAME implementation study", fra Vejle sygehus

Hvad der er brug for nu?

- Organisering af indsatsen
  - Som tilgodeser ideerne om et step-care indsats
- Uddannelse af personale
  - På de afdelinger der varetager kræftbehandling og opfølgning
  - I primærsektoren, som bliver et centralt element i arbejdet med senfølger
- Forskning, der fylder vores vidensrum
  - F.eks. "The FRAME implementati

At implementere og evaluere FRAME-PRO som en systematisk metode til at identificere og formidle senfølger og behov ved afslutning af hospitalsbaseret kræftbehandling, med henblik på at styrke den efterfølgende opfølgning i almen praksis

Tak til:

- Kræftens Bekæmpelse for deres opbakning og økonomiske støtte
- De fem arbejdsgrupper, i særdeles de 5 tovholdere, for jeres kæmpe indsats:
  - Psykolog Ali Amidi
  - Psykolog Bobby Zachariae
  - Læge Johanne Dam Lyhne
  - Psykolog Lisa Maria Wu
  - Læge Lise Ventzel

Tak for jeres opmærksomhed

